T.B.M.M.
YENİ PARTİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 6 Kasım 2026
Sayı: 1678

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA - 52857

Aşağıdaki sorularımın Ticaret Bakanı Ömer BOLAT tarafından Anayasanın 98'inci, TBMM İçtüzüğünün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak yanıtlanmasını saygılarımla arz ederim. 04.11.2026

Deniz YAVUZYILMAZ
Zonguldak Milletvekili

5 Temmuz 2024 tarihinde Ticaret Bakanlığı tarafından yapılan düzenlemeyle, yatırım teşvik belgesi kapsamında gerçekleştirilen ithalatın ilave gümrük vergisi / ek mali yükümlülük uygulamasından muaf tutulmasının önü açılmıştır. Bu düzenlemeden yalnızca üç gün sonra, 8 Temmuz 2024 tarihinde Çinli otomotiv üreticisi BYD ile Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı arasında 1 milyar dolarlık yatırım taahhüdünü içeren bir yatırım anlaşması imzalanmıştır.

Ancak BYD ile imzalanan yatırım anlaşmasının ayrıntıları ve şirkete sağlanan yatırım teşvik belgesinin kapsamı kamuoyuyla şeffaf biçimde paylaşılmamıştır. Bunun yanı sıra, Ticaret Bakanlığı tarafından BYD'ye yatırım teşvik belgesi kapsamında kaç adet aracın gümrük vergisi ve ilave gümrük vergisi / ek mali yükümlülük muafiyetinden yararlanarak ithal edilebileceğine ilişkin herhangi bir açık bilgi de kamuoyuna açıklanmamıştır. BYD'ye tanınan vergi avantajlarının kapsamı, süresi, araç sayısı ve bu kapsamda devletten vazgeçilen kamu gelirinin miktarı belirsizliğini korumaktadır.

BYD, 10 Haziran 2026 tarihinde Türkiye'de gerçekleştirmeyi taahhüt ettiği Manisa yatırımına ilişkin bir takvim bulunmadığını ve projenin askıya alındığını açıklamıştır. Buna karşın şirket, yatırım anlaşmasının imzalandığı Temmuz 2024 tarihinden yatırımın askıya alındığı Haziran 2026'ya kadar Türkiye'de 59.168 adet araç satışı gerçekleştirmiştir.

Yatırım teşvik belgesi kapsamında sağlanan gümrük vergisi ve ilave gümrük vergisi / ek mali yükümlülük muafiyetlerinin yanı sıra, bu muafiyetlerin ÖTV ve KDV matrahları üzerindeki zincirleme etkisi de dikkate alındığında, kamu gelirlerinde ciddi bir kayıp oluştuğu değerlendirilmektedir.

Yaptığımız ön hesaplamada, araç başına gümrük öncesi birim fiyat için en düşük ve ihtiyatlı varsayım olarak 11.500 dolar esas alınmıştır. Bu varsayım üzerinden yapılan hesaplamada dahi kamu gelirlerindeki kaybın 615 milyon doları aştığı görülmektedir. Bununla birlikte, araçların gerçek ithalat bedellerinin, donanım ve model bazındaki fiyat farklılıklarının ve fiilî gümrük değerlerinin dikkate alınması durumunda toplam vergi kaybının 1 milyar doların üzerine çıkabileceği değerlendirilmektedir.

Öte yandan, yatırım taahhüdünün yerine getirilmemesi ve projenin askıya alınması karşısında, şirkete sağlanan vergi avantajlarının geri alınması, kamu alacağının güvence altına alınması için gerekli işlemlerin yapılıp yapılmadığı da açıklığa kavuşturulmalıdır.

Bu bağlamda;

1. 5 Temmuz 2024 tarihinde yürürlüğe giren ve yatırım teşvik belgesi kapsamında yapılan ithalatı ilave gümrük vergisi / ek mali yükümlülük uygulamasından muaf tutan düzenlemenin hukuki ve ekonomik gerekçesi nedir? Bu düzenlemeden yararlanan şirketlerin listesi ve BYD'ye sağlanan muafiyetin hukuki dayanağı nedir?

2. Ticaret Bakanlığı tarafından BYD'ye yatırım teşvik belgesi kapsamında kaç adet aracın gümrük vergisi ve ilave gümrük vergisi / ek mali yükümlülük muafiyetinden yararlanarak ithal edilmesine izin verilmiştir? Bu hak belirli bir araç sayısıyla mı sınırlandırılmıştır, yoksa yatırım süresi boyunca yapılacak ithalatın tamamını mı kapsamaktadır? Muafiyetin süresi ve kapsamı nedir?

3. BYD tarafından Temmuz 2024 ile Haziran 2026 tarihleri arasında Türkiye'ye ithal edilen araçların toplam sayısı kaçtır? Bu araçların kaç adedi gümrük vergisi ve ilave gümrük vergisi / ek mali yükümlülük muafiyetinden veya başka herhangi bir vergi avantajından yararlanmıştır? Vergi avantajı sağlanan araçların marka, model ve menşe ülkelerine göre dağılımı nedir? Aynı dönemde şirket tarafından Türkiye'de toplam kaç araç satılmıştır?

4. BYD tarafından ithal edilen araçlar için beyan edilen toplam gümrük değeri ve araç başına ortalama ithalat bedeli ne kadardır? Söz konusu araçlara sağlanan muafiyet ve avantajlar nedeniyle gümrük vergisi, ilave gümrük vergisi / ek mali yükümlülük, ÖTV, KDV ve diğer vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler bakımından sağlanan toplam avantaj ne kadardır? Bu hesaplamada hangi vergi oranları ve matrahlar esas alınmıştır?

5. BYD'ye sağlanan muafiyetler nedeniyle 2024, 2025 ve 2026 yıllarında ayrı ayrı ne kadar gümrük vergisi ve ilave gümrük vergisi / ek mali yükümlülük tahsil edilmemiştir? Söz konusu muafiyetlerin ÖTV, KDV ve diğer vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin matrahlarına etkisi de hesaplanmış mıdır? Hesaplanmışsa her bir mali yükümlülük bakımından ayrı ayrı olmak üzere toplam vazgeçilen kamu geliri ne kadardır?

6. BYD'nin 8 Temmuz 2024 tarihinde imzaladığı 1 milyar dolarlık yatırım anlaşması kapsamında taahhüt ettiği yatırımın gerçekleşme takvimi, istihdam hedefleri, üretim kapasitesi ve yatırımın tamamlanmasına ilişkin yükümlülükleri nelerdir? Şirkete sağlanan vergi avantajları hangi yatırım ve üretim şartlarına bağlanmıştır? Bu şartların yerine getirilip getirilmediği Bakanlığınız tarafından denetlenmiş midir?

7. BYD'nin 10 Haziran 2026 tarihinde yatırım projesini askıya aldığını açıklamasının ardından, şirkete sağlanan vergi muafiyetleri ve diğer kamu desteklerinin devam ettirilmesine ilişkin bir değerlendirme yapılmış mıdır? Yatırım taahhüdünün yerine

getirilmemesi halinde teşvik belgesinin iptali ve sağlanan desteklerin geri alınmasına ilişkin hangi yaptırımlar uygulanabilecektir?

8. Yatırımın askıya alındığının açıklanmasının ardından, ileride tahakkuk ettirilebilecek kamu alacaklarının zamanaşımına uğramaması ve tahsilatın güvence altına alınması amacıyla herhangi bir idari veya hukuki işlem başlatılmış mıdır? 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun kapsamında uygulanabilecek teminat isteme, ihtiyati tahakkuk ve ihtiyati haciz gibi kamu alacağını koruyucu tedbirler değerlendirilmiş midir? Şirketten herhangi bir teminat istenmiş midir?

9. BYD'nin yatırım taahhüdünü yerine getirmemesi ve yatırım projesini askıya alması sonrasında, şirkete resmî ihtar gönderilmiş midir? Ticaret Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, ilgili gümrük idareleri ve diğer kamu kurumları arasında bu konuya ilişkin resmî yazışmalar yapılmış mıdır? Yapılmışsa söz konusu yazışmaların tarihleri, içerikleri ve sonuçları nelerdir? Kamu alacağının güvence altına alınması ve muafiyetlerin geri alınması konusunda ilgili kurumlara herhangi bir bildirim veya talimat gönderilmiş midir?

10. BYD'nin yatırım taahhüdünü yerine getirmediğinin ve yatırım projesini askıya aldığının ortaya çıkmasına rağmen, şirkete sağlanan vergi avantajlarının devam ettirilmesi veya kamu alacağının güvence altına alınması için gerekli işlemlerin zamanında yapılmaması söz konusu mudur? 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un kamu alacaklarının korunmasına ilişkin hükümleri çerçevesinde gerekli işlemleri başlatmayan veya geciktiren kamu görevlileri bulunmakta mıdır? Bu süreçte görev ve sorumluluğu bulunan kamu görevlileri hakkında herhangi bir idari inceleme veya soruşturma başlatılmış mıdır? Kamu zararının tespit edilmesi halinde, söz konusu tutarın yasal faizi ve fer'ileriyle birlikte BYD'den tahsil edilmesi için Bakanlığınızca hangi adımlar atılacaktır?

04.11.2026